

کتابشناسی تیزهوشان از منابع آلمانی (۹)

فعالیت‌های آموزشی

«قسمت اول»

جواد اژه‌ای

در هشت شماره از مجله با عناوین کتب و مقالات مرتبط با «خلافت»، «مشاوره»، «آموزش و پرورش» و «قابلیت‌ها و استعدادها: خاص» همراه با چکیده آنها از منابع آلمانی آشنا شدید. از این شماره با بخش «فعالیت‌های آموزشی» این منابع آشنا می‌شوید.

○ ○ ○

○ در مدرسه چگونه به تیزهوشان کمک کنیم؟*

کلیدواژه‌ها: گزینش؛ تمایز؛ تربیت تیزهوش؛ تمایز برای پیشرفت؛ فعالیت‌های آموزشی.

در این مقاله، نویسنده بر این نکته تأکید دارد که نه تنها دانش‌آموزان عقب مانده، بلکه دانش‌آموزان تیزهوش نیز بایستی بوسیله مدرسه، آموزش‌های خاص ببینند. به پیشنهاد وی باید در مدرسه بین دانش‌آموزان، تمایز قایل شد منتها نه بر اساس سن، بلکه باید بر اساس توانایی‌های یادگیری، تمایز بیشتری بطور جدی‌تر در سال‌های بالاتر مورد توجه قرار گیرد.

*Alt, Hans (۱۹۵۸). *Wie helfen wir in der Schule den Bagabten?* (How do we help the gifted in school?) In: *Lebendige Schule*, ۱۳. Jg. H. ۲, S. ۹۱-۹۳.

○ ○ ○

○ معرفی یک برنامه جهت پرورش استعداد*

کلیدواژه‌ها: گروه‌کار؛ فعالیت‌های فوق‌برنامه؛ مجموعه سؤال؛ تربیت تیزهوش؛ برنامه‌ها؛ تشخیص؛ استعداد ریاضی؛ فعالیت‌های

آموزشی؛ رقابت؛ آلمان فدرال.

مؤلف در این مقاله تدوین برنامه‌های مناسب جهت دانش‌آموزان مستعد و علاقمند به ریاضی را در دبیرستان «پیترپترسن» (Peter-Petersen) توصیف می‌کند: تهیه یک نشریه داخلی حاوی مسایل ریاضی، تشکیل گروه کاری برای هر دو پایه آموزشی، کار گروهی جهت آمادگی برای شرکت در مسابقات ریاضی و بالاخره اردوهای آخر هفته آموزش ریاضی.

*Amann, Franz (۱۹۸۶). *Vorstellung eines mathematischen Foerderungsmodells.* (Fostering mathematical talent. A program.) In: *Lehren und Lernen*, ۱۲. Jg., H. ۹, S. ۲۹-۳۷.

○ ○ ○

○ خلاصه مطالعات: تسریع تحصیلی*

کلیدواژه‌ها: تسریع تحصیلی؛ بازخوردسنج؛ ارزشیابی؛ تربیت تیزهوش؛ تربیت آموزشی؛ جهش؛ آلمان فدرال؛ ایالت

سارلند (Saarland).

در این مقاله موضوع مورد بررسی، شرایط واقعی و پی‌آمدهای منفی «جهش تحصیلی» و نظرات مختلف در مقابل تدابیر اتخاذ

شده می‌باشد که همراه یک توصیف مختصر، کلیه پرسشنامه‌ها و محورهای اصلی مصاحبه ضمیمه گردیده است.

* Bardo, Andrea; Meier, Margret (۱۹۸۶). *Kurzbeschreibung der Studie: "Ueberspringen von Schulklassen"* (Summary of the study: "Accelerated promotion of pupils.") Saarbruecken: Universitaet Saarbruecken, ۱۰۱ S.

○ ○ ○

○ تربیت دانش آموزان مستعد بالاتر از میانگین کلاس، در پایه پنجم مدارس فنی - حرفه‌ای*

کلیدواژه‌ها: انضباط کاری؛ روشهای تجربی؛ برنامه‌ها؛ تفاوت جنسیت؛ تربیت تیزهوش؛ توانایی یادگیری؛ استعداد ریاضی؛ استعداد علوم؛ صفات شخصیت؛ پایه پنجم؛ فعالیتهای آموزشی؛ تربیت سوسیالیستی؛ استعداد فنی؛ سانسور؛ آلمان شرقی (سابق).

در این گزارش، مؤلفان با ارائه تصویری کلی از ویژگیهای شخصیتی و شیوه‌های رفتاری دانش آموزان پایه پنجم که از سوی آموزگاران خود به عنوان افراد مستعد بالاتر از میانگین، جهت آموزشهای خاص گزینش شده‌اند، به بررسی مسایل مبتلا به این امر پرداخته و در ارتباط با «امکانات آموزشی متناسب با جنسیت دانش آموزان» و «رابطه میان درس و فعالیتهای فوق برنامه»، نتایج بدست آمده را جهت آموزش دانش آموزان مستعد مطرح می‌نمایند.

* Bauer, Dietrich; Drewelow, Horst (۱۹۸۵). *Zur Foerderung ueberdurchschnittlich begabter Schueler in der ۵.Klasse der polytechnischen Oberschule.* (The education of exceptionally able pupils in the ۵th class of the polytechnische Oberschule.) In: Wissenschaftliche Zeitschrift der Universtaet Rostock, ۳۴.Jg. H.V., S. ۱۱-۱۵.

○ ○ ○

○ تشخیص و تربیت جوانان تیزهوش در مدارس حرفه‌ای*

کلیدواژه‌ها: پرورش تیزهوش؛ مدرسه حرفه‌ای؛ حرفه‌آموزی؛ خط‌مشی تربیتی؛ تشخیص؛ نظام آموزشی؛ استعداد خاص؛ استعداد فنی؛ رقابت؛ آلمان فدرال.

مؤلف ضمن توصیف آموزش حرفه‌ای در آلمان فدرال، بر ناهمگن بودن این آموزش در زمینه‌ها و سطوح مختلف: «مسایل سازماندهی»، «جامعه دانش‌آموزی»، «میزان ساعات درسی»، «کادر آموزشی» و «محتوای درسی» می‌پردازد. او یکسان‌سازی که اخیراً در زمینه‌های «نظام آموزشی» و «محتوای درسی» به عمل آمده است را به عنوان اولین اصل در مسیر فعال نمودن پرورش افراد مستعد برمی‌شمارد و در چارچوب یک خط‌مشی تربیتی با اهداف برقراری «عدالت» و «بهره‌برداری مساوی از فرصتها»، با توجه به ناهمگونی افراد، پیشنهادهایی جهت «تشخیص» و «تربیت» جوانان بسیار مستعد در مدارس حرفه‌ای ارائه می‌نمایند.

* Bazak, Ottomar (۱۹۸۶). *Findung und Foerderung besonders befahigter und talentierter junger Menschen in den beruflichen Schulen.* (Identification and education of gifted youth in vocational schools.) In: Die Foerderung Hochbegabter in der Bundesrepublik Deutschland: Probleme, Positionen, Perspektiven., Bonn: Verein Bildung und Begabung, S. ۶۷-۸۳.

○ ○ ○

○ سرنوشت رنج‌آور، «تیزهوشان» در یکنواختی مدرسه*

کلیدواژه‌ها: خط‌مشی تربیتی؛ تک‌بررسی؛ تیزهوش؛ مدرسه اودن‌والد؛ فعالیتهای آموزشی.

در این گزارش مدیر مدرسه «اودن‌والد» (Odenwald) با بیان تجربیات خود از تک‌تک تیزهوشان مدرسه‌اش؛ به تعمیم استنتاج به دست آمده می‌پردازد.

* Becker, Gerold (۱۹۸۵). *Langeweile als Schicksal? "Hachbegabte" im Schulalltag.* (Boredom as one's fate. The gifted and talented in the school routine.) In: Westermanns Paedagogische Beitrage, ۳۷.Jg., H.۲, S. ۵۰-۵۲.

○ ○ ○

○ شبانه روزیهای تربیت بدنی، ابزاری جهت تربیت افراد مستعد*

کلیدواژه‌ها: ارزشیابی؛ منابع؛ تربیت تیزهوش؛ مدرسه شبانه‌روزی؛ ورزشهای رقابتی؛ فعالیتهای آموزشی؛ مدرسه خاص؛ آمار؛ تیزهوشی ورزشی؛ تقویت استعداد؛ آلمان فدرال.

مؤلف در ابتدا تصویری کوتاه از تاریخ تحولات شبانه روزیهای تربیت بدنی در آلمان فدرال ارائه می‌دهد. و پس از تحلیلی کوتاه از عوامل مؤثر در ایجاد چنین مؤسساتی با ارائه تعاریف و جدول‌بندی به ذکر شبانه‌روزیهای موجود در کشور می‌پردازد. وی با توجه به نظرات موافق و منتقدانه و جنبه‌های دشوار کار، در نهایت با یک ارزشیابی کلی در ارتباط با این شبانه‌روزیها، جایگاهی اندک را در آینده برای آنها، پیش‌بینی می‌کند.

* Becker, Ulrich (۱۹۸۶). *Sportinternate als Mittel der Talentfoerderung*. (Boarding-schools for athletically talented students.) In: Langen, Hans-Juergen (Hrg.), *Talentfoerderung durch Sportklassen.*, Mainz: v.Hase und Koehler, S. ۱۵-۲۷.

○ ○ ○

○ تربیت تیزهوش در مدرسه*

کلیدواژه‌ها: فعالیتهای فوق‌برنامه؛ قابلیت پروری؛ پژوهش درباره تیزهوش؛ راهنمایی شغلی؛ مشاوره تحصیلی؛ والدین؛ برنامه‌ها؛ تربیت تیزهوش؛ نقش معلم؛ فعالیتهای آموزشی؛ آلمان شرقی (سابق).

کتاب، مجموعه مقالاتی است در ابعاد مختلف تربیت تیزهوش در مدرسه، که در بردارنده نتایج و تحلیل‌های سال تحصیلی ۸۲-۱۹۸۱ آلمان شرقی سابق می‌باشد. در این مجموعه، مقالاتی از این افراد ارائه شده است: ۱. «تربیت تیزهوش، مسئولیتی خطیر در تعلیم و تربیت آموزشی» (Hellfeldt, G.)؛ ۲. «تحلیلی از قابلیت پروری در مدرسه» (Derewelow, H.)؛ ۳. «مسائلی تحقیقاتی در حوزه فعالیتهای فوق‌برنامه» (Czerny, E.)؛ ۴. «برخی وظایف و مشکلات مدیر در قابلیت پروری» (Lange, S.)؛ ۵. «هدایت فرآیند تعلیم و تربیت به سوی قابلیت پروری به وسیله معلم» (Bauer, D.)؛ ۶. «کارهای متمایز معلمین در قابلیت پروری» (Hanke, B.)؛ ۷. «ملاحظات در ارتباط با قابلیت پروری بر اساس نتایج مستمع آزاد بودن» (Langejuergen, H.)؛ ۸. «نقش والدین در رشد استعدادها» (Adam, Ch.)؛ ۹. «قابلیت پروری از نقطه نظر هدایت شغلی و تربیتی» (Heller, H.)؛ ۱۰. «قابلیت پروری در خارج از مدرسه» (Ewert, H.)؛ ۱۱. «در ارتباط با برخی مسایل ایدئولوژیک در قابلیت پروری» (Rackow, G.)؛ ۱۲. «قابلیت پروری در دبیرستان و خارج از مدرسه» (Hellfeldt, G.).

* *Begabungsfoerderung in der Schule. Wissenschaftliche Arbeitstagung ueber die Ergebnisse der Analyse zur Begabungsfoerderung im Schuljahr ۱۹۸۱/۸۲ am ۲۱. Oktober ۱۹۸۲ in Rostock-Warnemuende.* (Gifted education at school. Scientific labour conference on analysis results of gifted education during the year of school ۱۹۸۱/۸۲. Rostock-Warnemuende, October ۲۱, ۱۹۸۲. Universitaet Rostock) Rostock: Univ., ۱۹۸۲, ۱۰۰ S. Erziehungswissenschaftliche Beitrage. Heft ۷.

○ ○ ○

○ تیزهوشان و مفهوم آموزشگاه جهت پرورش تواناییها*

کلیدواژه‌ها: قابلیت پروری؛ قابلیت؛ بهسازی دوره تحصیلی؛ تعریف؛ توانایی؛ پرورش خلاقیت؛ تیزهوشی؛ فعالیتهای آموزشی؛ نظام تربیتی.

نویسنده دو تعریف متمایز از توانایی را، یکی از بعد تعلیم و تربیت (سرعت) و دیگری از جهت قدرت خلاقیت (آفرینندگی) مطرح می‌نماید و معتقد است فرد در صورتیکه هر دو عامل در او ملاحظه شود، تیزهوش است، و چنین افرادی بایستی در مدارس خاص تیزهوشان پرورش یابند. اما محور اصلی این مقاله، تأثیر نظام آموزش عمومی، در پرورش هر یک از اجزاء تشکیل دهنده این توانایی است. به علاوه او در این مقاله به ترسیم مفهوم آموزش متمرکز بر روی توانایی خاص می‌پردازد.

* Bessenyei, Istvan (۱۹۸۴). *Hochbegabte und die Konzeption einer Schule fuer die Faehigkeitsentwicklung*. (The gifted and talented and the conception of a school for the development of abilities.) In: Internationaler Arbeitskreis Sonnenberg (Hrg.), *Hochbegabte in unserem Bildungssystem.*, Braunschweig: Internationaler Arbeitskreis Sonnenberg, S. ۱۱۹-۱۲۴.

○ چگونه استعداد ریاضی را آموزش می‌دهیم؟*

کلیدواژه‌ها: فعالیتهای فوق‌برنامه؛ تمایز؛ آموزش تخصصی؛ گروه‌سازی؛ تربیت‌تیزهوش، استعداد ریاضی؛ فعالیت خلاق؛ فعالیتهای آموزشگاهی؛ مطالعات مستقل؛ آلمان فدرال.

در این مقاله یک متخصص آموزش ریاضی، دستورالعمل‌هایی همانند: تدابیری چون تفکیک درون گروهی دانش‌آموزان و فعالیتهای فوق‌برنامه ریاضی، جهت تربیت دانش‌آموزان مستعد ریاضی را ارائه می‌دهد.

* Braun, Annerose (۱۹۸۰). *Wie foerdere ich mathematische Talente?* (How to foster mathematical talents?) In: Deutsche Lehrerzeitung, ۲۷.Jg., H, ۴۰, S-۴.

○ ولی بعضی‌ها مشابه هستند؟*

کلیدواژه‌ها: پرورش‌نخبه؛ تربیت‌تیزهوش؛ استعداد ریاضی؛ استعداد علوم؛ استعداد خاص؛ مدرسه خاص؛ تیزهوش کلامی؛ اتحاد شوروی (سابق).

نویسنده در ارتباط با مدارس ویژه تیزهوشان در شوروی (سابق) گزارش می‌دهد که در این مدارس، یا یک مجموعه دروس به زبان خارجه تدریس می‌گردد و یا اینکه آموزش بر روی ریاضی و علوم تجربی متمرکز است. او در این پژوهش نقاط قوت و ضعف این آموزشگاهها را بازگو می‌نماید.

* Butenschoen, Marianne (۱۹۷۶). *Aber manche sind gleicher.* (But some are more equal.) In: Die Zeit, ۳۱-Jg., ۲۷, ۰۸, ۷۶, H. ۳۶, S. ۵۲.

○ مدارس بزرگ فرانسه*

کلیدواژه‌ها: هدف‌تشکیلات؛ گزینش؛ پرورش‌نخبه؛ تربیت‌تیزهوش؛ دانشگاه؛ تنیدگی؛ دانشجو؛ فرانسه.

نویسنده ضمن گزارش کوتاه از تاریخچه تأسیس مدارس بزرگ فرانسه، شیوه گزینش و نگرش تربیتی در این مدارس و همچنین تفاوت میان این گونه مدارس با هم و نقاط ضعف نظام آموزشی آنها را شرح می‌دهد.

* Debienne, Michel (۱۹۷۷). *Die grossen Schulen Frankreichs.* (The great French schools.) In: Dokumente, ۳۳.Jg., H. ۳, S. ۲۲۱-۲۲۶.

○ تربیت استعدادهای درخشان در مدارس ابتدائی*

کلیدواژه‌ها: تربیت‌تیزهوش؛ خط‌مشی تربیتی؛ آموزش عمومی؛ جمهوری ویمار (Weimar)؛ آلمان.

در بخش اول این مقاله، مسئله پرورش استعدادهای درخشان در مقطع ابتدایی در جمهوری «ویمار» مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرد. در بخش دوم مؤلف به مسئله آموزش و پرورش متناسب با دانش‌آموزان در مقاطع ابتدایی، راهنمایی و دبیرستان بدون هدر دادن وقت آنها، می‌پردازد.

* Dienstbach, Wilhelm M. (۱۹۲۵). *Zur Foerderung der besonders begabten Volksschueler. Zwei Fragen und zwei Antworten.* A. *Wie lassen sich die verschiedenartigen Begabungen im Rahman der Volksschule Foerden?* B. *Wie fuehren wir die hochbegabten abgehenden Volksschule aus der Bildungssackgasse?* (On the education of exceptionally gifted primary school pupils. Two questions answered. A. How can the different forms of giftedness be advanced within the framework of primary school? B. How do we guide the leaving gifted and talented primary school children out of the educational cul-de-sac?) Frankfurt: Diesterweg, ۲۹ S. Paedagogische Zeitfragen. ۱.

○ پرورش استعداد با نمونه «تاوبریشوفس هایم» (Tauberbischofsheim).*

کلیدواژه‌ها: منابع؛ تربیت تیزهوش؛ ژیمناستیک؛ فعالیتهای آموزشی؛ مدرسه خاص؛ تیزهوشی ورزشی؛ تقویت استعداد؛ آلمان فدرال؛ راین شمالی - وستفالن.

در این مقاله، مؤلف اطلاعاتی پیرامون ایجاد پایگاههای جدید ورزشی را برای مردان و زنان جهت نرمشهای موزون و ژیمناستیک در «دتمولد» (Detmold) ارائه می دهد. ویژگی این پایگاهها، پیاده کردن نمونه «تاوبریشوفسهایم» در رشته های ورزشی مذکور می باشد. در این رابطه شرایط محلی (مدرسه، شبانه روزی، مرکز ورزشی)، بعد تربیتی، نحوه تمرین و نیز تدابیر اتخاذ شده جنبی (تیم پزشکی و اتحادیه ورزشی) مورد بحث قرار می گیرد.

* Doerrer, Hans-Joachim (۱۹۸۰). *Talentfoerderung mit dem "Modell Tauberbischofsheim"* (Fostering talent. The Modell Tauberbischofsheim.) In: *Leistungssport*, ۱۰. Jg., H. ۳, S. ۲۳۰-۲۳۱.

○ ○ ○

○ تربیت استعداد علمی - فنی در دوره نظری (دیرستان)*

کلیدواژه‌ها: فعالیتهای فوق برنامه؛ تربیت تیزهوش؛ استعداد علوم؛ فعالیتهای آموزشی؛ تربیت سوسیالیستی؛ استعداد خاص؛ استعداد فنی؛ تدریس؛ آلمان (شرقی سابق).

نویسنده معتقد است از نظر سیاسی و روانشناختی، ضرورت آموزش تیزهوشان به صورت گسترده و در حد اعلا دیده می شود. او امکانات در زمینه محتوای درسی، شیوه تدریس، نظام آموزشی؛ فعالیتهای فوق برنامه و مسابقات علمی را به شکل مجزا، مورد بحث قرار می دهد.

* Drefenstedt, Edgar (۱۹۸۲). *Foerderung wissenschaftlich-technischer Begabugen durch die Oberschule.* (The education of scientific-technological talents at the Oberschule.) In: *Einheit*, Jg. ۳۷, H. ۴, S. ۳۹۹-۴۰۵.

○ ○ ○

○ نقش فعالیتهای فوق برنامه در دوره نظری (دیرستان)*

کلیدواژه‌ها: فعالیتهای فوق برنامه؛ گروه کار؛ تربیت تیزهوش؛ تدریس علوم؛ سازمان ابتکاری؛ فعالیتهای آموزشی؛ سازمان؛ مدیریت مدرسه؛ تربیت سوسیالیستی؛ تدریس فنی؛ آلمان (شرقی سابق).

سه جزوه از سه نویسنده دربرگیرنده سه گزارش همراه با پیشنهادهایی منسجم و سازمان یافته برای گروههای مختلفی است که در فعالیتهای فوق برنامه آلمان شرقی (سابق) با آموزش و پرورش ویژه کودکان و نوجوانان سروکار دارند. گزارش اول علاوه بر این، شالوده ای فراگیر و تعریفی جامع از تربیت تیزهوش در یک جامعه سوسیالیستی را ارائه می دهد.

* Drewelow, Horst-Bauer, Dietrich (۱۹۸۵). *Der Beitrag der ausserunterrichtlichen taetigkeit zur begabungsfoerderung in der Oberschule. Hinweise fuer Direktoren, stellvertretende Direktoren, Freundschaftspionierleiter und Arbeitsgemeinschaftsleiter* (The contribution of extra-curricular activites to the education of the gifted in the Oberschule. Adam, Christa (Mitarb.) Univ. Rostock. Forschungsgruppe Sektion Peadagogik und Psychologie Frankfurt (Oder): Rat des Bezirks Frankfurt (Oder), ۲۲ S.

○ ○ ○

○ نتایج مطالعاتی فعالیتهای فوق برنامه دانش آموزان سالهای آخر دیرستان در یک گروه مترجمی زبان روسی.*

کلیدواژه‌ها: فعالیتهای فوق برنامه؛ دوره ترجمه؛ زبان خارجه؛ تربیت تیزهوش؛ آموزش زبان روسی؛ تیزهوشی کلامی؛ آلمان شرقی (سابق).

در این گزارش نتایج حاصل از مطالعه سه ساله یک گروه زبان روسی، بر روی دانش آموزان دبیرستان «روستوک» ارائه می شود. این اطلاعات به عنوان اصول نظری آموزشی جهت هدایت فعالیتهای فوق برنامه، جمع بندی و تدوین گردیده است. این اصول عبارتند از: برنامه ریزی، آماده سازی، هدایت، شکل و تحلیل فرآیند آموزشی برای دانش آموزان دوره عمومی دبیرستان.

* Drewelow, Horst Schade, Editha (۱۹۷۳). *Einige Eraebnisse der Untersuchungen zur ausserunterrichtlichen Taetigkeit von schuelern der Oberstufe in einem Dolmetscherzirkel fuer Russisch.* (Research result concerning extracurricular activities of pupils (grades ۷-۱۰) talking part in an interpreter study group.) In: *Wissenschaftliche Zeitschrift der Universitaet Rostock*, ۲۲.Jg., H.۸, S. ۷۳۷-۷۴۰.

○ تربیت تیزهوش در مدارس سوسیالیستی*

کلیدواژه ها: قابلیت پروری؛ پژوهش؛ تربیت تیزهوش؛ رشد شخصیت؛ فعالیتهای آموزشی؛ آلمان شرقی (سابق).

«قابلیت پروری» به عنوان بخش اصلی فرآیند آموزشی در یک دبیرستان عمومی ده کلاسه فنی - حرفه ای به عنوان موضوع جدید گروه تحقیقاتی «روستوک»، توسط محققان علوم تربیتی معرفی می گردد. در این دبیرستان، قابلیت پروری در سطوح مختلف در زمینه های درسی و فعالیتهای فوق برنامه اجرا می گردد. قابلیت پروری قبل از هر چیز - در صورتی که کل شخصیت فرد در میدان دید محقق قرار گیرد - موجب رشد توانمندیهای وی می گردد.

* Drewelow, Horst (۱۹۸۲). *Zur Begabungsfoerderung in der sozialistischen Schule.* (Gifted education at the socialist school.) In: *Wissenschaftliche Zeitschrift der Universitaet Rostock*, ۳۱.Jg., H. ۶, S. ۱۹-۲۳.

○ موفقیت تحصیلی و استعداد*

کلیدواژه ها: قابلیت پروری؛ تربیت تیزهوش؛ پرورش خلاقیت؛ فعالیت خلاق؛ مدرسه؛ موفقیت تحصیلی؛ محتوای آموزشی؛ روشهای تدریس؛ آلمان شرقی (سابق).

مقاله در پاسخ به سؤالاتی نظیر این که: مدارس کشور مورد مطالعه چه موفقیت هایی دارند و آیا رابطه ای میان موفقیت تحصیلی، نمرات درسی و استعداد وجود دارد؟ می باشد. در وضعیت کنونی دروسی که ارائه می شود، معلومات پایه دانش آموز را در موضوعی خاص ارزشیابی نموده، بدست می دهد؛ لذا نمرات درسی، بیانگر موفقیت های تحصیلی دانش آموز به صورت یک بعدی است و نمی تواند معیار قابل اعتمادی برای سنجش استعداد دانش آموز به شمار رود. وظیفه معلمین نیز عملاً کنترل شدید «تفکر خلاق و آفریننده» در این ارزشیابی است که خود مشکلات را چشمگیرتر می نماید.

* Drewelow, Horst (۱۹۸۳). *Schulleistung und Begabung.* (Academic achievement and talent.) In: *Wissenschaftliche Zeitschrift der Universitaet Rostock*, ۲۲.Jg., H. ۵, S. ۱-۳.

○ بررسی تربیت تیزهوش در مدارس عمومی آموزش فنی-حرفه ای*

کلیدواژه ها: مدارس عمومی آموزش فنی-حرفه ای؛ گزینش؛ فعالیتهای فوق برنامه؛ قابلیت؛ شکل گیری مفهوم؛ پژوهش درباره تیزهوش؛ تیزهوش؛ توانایی یادگیری؛ فعالیتهای آموزشی؛ تربیت سوسیالیستی؛ استعداد خاص؛ آلمان شرقی (سابق).

در این گزارش که از سوی یک گروه پژوهشی در حوزه علوم تربیتی و روانشناسی ارائه شده است، یک کار تحقیقی سه ساله در آموزش و پرورش تیزهوش، به ویژه در بخش فعالیتهای فوق برنامه مدارس فنی - حرفه ای صورت گرفته و نتایج حاصله و بررسی های نظری و تجربی به صورت آماری و جداگانه گزارش شده است. سؤال اساسی در اینجا است که تحت چه شرایطی دانش آموزان به عنوان فرد مستعد بالاتر از میانگین تخمین زده می شوند و چگونه در طول تدریس و در فعالیتهای فوق برنامه امکان رشد آنان وجود دارد.

* Drewelow, Horst: Hellfeldt, Guenther (۱۹۸۴). *Untersuchungen zur Begabungsfoerderung in der allgemeinbildenden polytechnischen Oberschule.* (Education of the gifted attending the allgemeinbildende polytechnische Oberschule.) In: *Wissenschaftliche Zeitschrift der Universitaet Rostock*, ۳۳. Jg., H. ۶, S. ۵۳-۵۷.

○ ○ ○

○ تربیت کودکان تیزهوش در شوروی (سابق)، رشد کنونی و مشکلات رایج*

کلیدواژه‌ها: خط‌مشی تربیتی؛ گروه‌سازی؛ درس‌انتخابی؛ تربیت تیزهوش؛ استعداد ریاضی؛ فعالیتهای آموزشی؛ استعداد خاص؛ مدرسه خاص؛ تیزهوش کلامی؛ شوروی (سابق).

نویسنده پس از یک نگاه اجمالی و بحث درباره تربیت تیزهوش در اتحاد شوروی سابق قبل از سال ۱۹۷۳ به گزارشی در چارچوب موقعیت این امر در نیمه دهه هفتاد پرداخته و ضمن ذکر دیدگاهها، گرایشها و مباحث مختلف مطروحه، در تلاش است تا موقعیت کنونی این آموزش را به صورت نظام یافته و فراگیر ارائه نماید. ذهن نویسنده عمدتاً بر روی اشکال کیفی و مهم تربیت تیزهوش به ویژه مدارس آموزش زبان خارجه و مدارس خاص، متمرکز است.

* Dunstan, John (۱۹۸۴). *Die Foerderung hochbegabter Kinder in der UdSSR. Gegenwaertige Entwicklungen und Probleme.* (The education of gifted and talented children in the USSR. Present developments and problems.) In: Anweiler, Oskar u.a. (Hrg.), *Bildungssysteme in Osteuropa. Reform oder Krise?*, Berlin: Berlin-Verl., S. ۱۵۴-۱۷۴.

○ ○ ○

○ تربیت تیزهوشهای فوق‌العاده*

کلیدواژه‌ها: مدرسه کریستوفروس؛ برنامه‌ها؛ تربیت تیزهوش؛ فعالیتهای آموزشی؛ سازگاری اجتماعی؛ کلاس خاص؛ آلمان فدرال. مدرسه «کریستوفروس» در «برانشوانگ» آلمان یک دبیرستان تمام وقت (شبانه روزی) برای دانش‌آموزان عقب‌مانده و آسیب دیده اجتماعی است. از سال ۱۹۸۱ علاوه بر این، گروه کوچکی از جوانان تیزهوش با ورود به پایه یازده، در این مدرسه آموزش می‌بینند. نویسندگان مقاله که خود مدیریت این مدرسه را عهده‌دار هستند، به سوابق تأسیس آن؛ هدف از ایجاد و دیدگاههای تربیتی این نمونه مدارس اشاره دارند.

* Eichholz, Burghard; Gardyan, Hans-Joachim (۱۹۸۴). *Spitzenbegabtenfoerderung-ein Projektbericht aus der Jugenddorf-Christophorusschule Braunschweig.* (Highly gifted education-a report on the Jugenddorf-Christophorusschule) In: *Internationaler Arbeitskreis Sonnenberg* (Hrg.), *Hochbegabte in unserem Bildungssystem.*, Braunschweig: Internationaler Arbeitskreis Sonnenberg, S. ۶۵-۷۵.

○ ○ ○

○ الگویی برای تربیت تیزهوشان در کلاسهای خاص*

کلیدواژه‌ها: فعالیتهای فوق‌برنامه؛ مدرسه کریستوفروس؛ تیزهوشی فوق‌العاده؛ منابع؛ تربیت تیزهوش؛ تشخیص؛ سازمان؛ سازگاری اجتماعی؛ کلاس خاص؛ تدریس؛ آلمان فدرال.

مدرسه «کریستوفروس» در «برانشوانگ» در چارچوب برنامه دانش‌آموزان شبانه‌روزی خود بخشی را نیز به تربیت دانش‌آموزان فوق‌العاده تیزهوش اختصاص داده است. نویسنده در این مقاله به ارائه طرح اولیه، گزینش دانش‌آموز؛ آموزشهای مدرسه‌ای و فعالیتهای فوق‌برنامه در قالب این تدابیر، می‌پردازد، تجاربی که در تمامی ابعاد قابل پیاده کردن در نظام آموزش عمومی نیست و فقط می‌تواند به عنوان گامی نوین در سیاستگذاری آموزشی مطرح باشد.

* Eichholz, Burghard (۱۹۸۶). *Ein Modell zur Foerderung von Hochbegabten in Sonderklassen: Die Jugenddorf Christophorus-Schule. Braunschweig.* (A model for the education of the gifted in special classes. The Jugenddorf-Christophorus-School. Braunschweig.) In: *Die Foerderung Hochbegabter in der Bundesrepublik Deutschland: Probleme, Positionen, Perspektiven*, Bonn: Verein Bildung und Begabung, S. ۴۷-۶۵.

○ ○ ○

○ همگنی و تمایز در نظام تربیتی. یک مقایسه بین‌المللی*

کلیدواژه‌ها: گزینش؛ برنامه‌ها؛ تربیت تیزهوش؛ فعالیتهای آموزشی؛ کلاس خاص؛ مدرسه خاص؛ آلمان شرقی (سابق).

فصل ششم این بررسی تطبیقی بین‌المللی، مقایسه نظام آموزشی آلمان شرقی (سابق) با دیگر کشورها در ورود به مدارس خاص و کلاسهای ویژه می‌باشد؛ که ویژگیها و وظایف، جهت‌گیری‌ها و استمرار و همچنین ارائه دروس مختلف در این مدارس و کلاسها مطرح می‌شود.

* *Einheitlichkeit und Differenzierung im Bildungswesen. Ein internationaler Vergleich von einem Autorenkollektiv unter Leitung von Werner Kienitz.* (Homogenousness and differentiation of the educational system. An international comparison. Kienitz, Werner (Mitard.) u.a.) Akademie der Paedagogischen Wissenschaften der DDR. (Berlin, Ost) Berlin: Volk und Wissen, ۱۹۷۱, ۳۸۸S.

○ ○ ○

○ کودکان تیزهوش در برنامه آموزشی مورد توجه واقع نشده‌اند*

کلیدواژه‌ها: گروه‌سازی؛ تک بررسی؛ تربیت تیزهوش؛ معلم؛ اختلالات روانی؛ رابطه معلم - شاگرد؛ فعالیتهای آموزشی؛ کم‌آموزی؛

روشهای تدریس؛ آلمان فدرال.

با ارائه نمونه‌ای از یک کودک تیزهوش که والدین او معلم هستند، نویسنده به طرح مشکلاتی می‌پردازد که یک کودک مستعد بالاتر از حد متوسط می‌تواند برای آموزگاران خود ایجاد کند. او به بیان این مطلب می‌پردازد که چگونه معلمین درگیر با این مسئله می‌توانند با ارائه امکاناتی مانع از بروز خستگی و یا شکست تحصیلی یک تیزهوش گردند.

* Flores, Margit; Flores, Rudolf (۱۹۸۵). *Hochbegabte Kinder sind im Lehrplan nicht vorgesehen! Kritische Anmerkungen zum Schulalltag.* (Gifted and talented children are not considered in the curriculum! Critical comments on school routines.) In: Gafni, Dov (Hrg.), *Die verborgene Kraft. Hochbegabung, Talentierung Kraetivitaet.* Bd. ۷, Muenchen: Minerva Publikation, S. ۳۹-۴۸.

○ ○ ○

○ تربیت دانش‌آموزان تیزهوش در «بادن وورتمبرگ». بررسی مطالعات*

کلیدواژه‌ها: گروه کاری؛ توانایی انتزاعی؛ جامعه؛ تربیت تیزهوش؛ تشخیص؛ تحقیق درباره خلاقیت؛ تفکر خلاق؛ استعداد ریاضی؛

استعداد علوم؛ تدریس زبان؛ فعالیتهای آموزشی؛ برنامه‌ها؛ نمونه آزمایشی؛ بادن وورتمبرگ؛ آلمان فدرال.

نویسندگان در ویژه‌نامه‌ای، زمینه‌های اساسی یک کار گروهی را که از سال ۱۹۸۴ در مدارس ایالات «بادن وورتمبرگ» جهت آموزش دانش‌آموزان تیزهوش ایجاد شده است، معرفی می‌نمایند. در محتوای این ویژه‌نامه، به طور دقیق و جزء به جزء موضوعات ذیل مورد بررسی قرار می‌گیرند: ۱. آموزش دانش‌آموزان بسیار مستعد در «بادن وورتمبرگ» ۲. امکانات و محدودیتهای تربیت تیزهوشان ۳- نکات و اشاراتی در مورد تفکر خلاق ۴. امکانات و اشکال تربیت تیزهوشان در زمینه آموزش زبان ۵. فرصتهایی که تیزهوشان در طول تاریخ به دست آورده‌اند ۶. طرحهایی در ارتباط با مدارس خاص تیزهوشان ۱۹۸۴/۸۵ ۷. گزارش نهایی طرحهای اجرایی ۱۹۸۴/۸۵.

* *Foerderung besonders befahigter Schueler in Baden-Wuerttemberg-Grundlagen.* (Gifted pupils education in Baden-Wuerttemberg-bases. Baden-Wuerttemberg.) Kultusministerium Villingen-Schwenningen: Neckar Verlag, ۱۹۸۷, ۵۳ S. Dokumentation Bildung, Nr. ۶.

○ ○ ○

○ گردهمایی: تربیت دانش آموزان تیزهوش در مدارس «نیدرزاکسن»*

کلیدواژه‌ها: خط‌مشی تربیتی؛ مشاوره؛ تسریع تحصیلی؛ غنی‌سازی؛ مرکز مدارک علمی؛ مصوبه؛ برنامه‌ها؛ دبیرستان. تربیت تیزهوش؛ پژوهش درباره تیزهوش؛ تشخیص؛ آموزش ابتدایی؛ فعالیتهای آموزشگاهی؛ دوره متوسطه؛ آلمان فدرال.

جهت ایجاد انگیزه در تهیه مصوبه‌ای برای پرورش دانش آموزان فوق‌العاده تیزهوش در ایالات «نیدرزاکسن» آلمان توسط موسسه ایالتی این منطقه (NLI) یک گردهمایی جهت ارائه اطلاعات به آموزگاران و مدیران ذیربط برگزار گردید. این گردهمایی، با گزارش کارشناسان در مورد ابعاد مختلف تربیت تیزهوشان و تحقیق در این باره افتتاح گردید. بعد از آن کمیسیونها که براساس نوع مدارس و در واقع سطح آموزشی تقسیم شده بودند، شروع به کار نمودند که گزارش کار این گروهها در جزوه آمده است. روز دوم گردهمایی عمدتاً پیرامون طرح مزبور بحث ادامه یافت که با توضیحات وزیر ایالتی «گروته» (Grote) این بحث آغاز شد. کلیه گزارشها و نیز طرح مزبور در دوبخش گزارش این گردهمایی درج شده است.

Forum: Foerderung besonders begabter Schueler in niedersaechsischen Schulen. Goslar JAK, ۲۳. bis ۲۵.۰۳.۸۷. Tagungsbericht. Teil ۱: Berichte und Protokoll. Teil ۲: Referate. (Forum: Gifted erucation at schools of Nidersachsen. Goslar JAK, March ۲۳-۲۵, ۱۹۸۷. Proceedings. Part ۱: Report and minutes. Part ۲: talks.) Niedersaechsisches Landesinstitut fuer Lehrerfortbildung. (Hildesheim) Hildesheim: NLI, ۱۹۸۷, ۳۶,۶۲ S.

○ ○ ○

○ مدرسه و ورزشهای رقابتی؛ ابزارهای تربیتی - روانشناختی تقویت استعداد*

کلیدواژه‌ها: منابع؛ برنامه‌ها؛ تربیت تیزهوش؛ ورزشهای رقابتی؛ فعالیتهای آموزشگاهی؛ مدرسه خاص؛ تیزهوشی ورزشی؛ رقابت؛ شوروی سابق؛ آلمان فدرال.

برقراری ارتباط بین تربیت افراد مستعد جهت ورزشهای رقابتی و تربیت بدنی مدارس عادی؛ مستلزم مراقبتهای شدید تربیتی - روانشناختی و اجتماعی است. مؤلف پس از شرح مختصری از پرورش استعدادها و ورزشی در شوروی سابق به توصیف تدابیر آموزشی و مراکز آموزشی (شبانروزها...) در آلمان فدرال پرداخته و مزایا و نقایص آنرا مورد ارزشیابی قرار می‌دهد.

* Gabler, Hartmut: (۱۹۷۹). *Schule und Hochleistungssport: Paedagogisch-Psychologische Massnahmen zur Talentfoerderung.* (School and peak performance sports. Paedagogic-psychological measures towards the advancement of talent.) In: Praxis der Leibesuebungen, ۲۰ Jg., H. ۶.v.S. ۱۰۳F., ۱۲۵F.

○ ○ ○

○ تربیت تیزهوشان فوق‌العاده در مدرسه «یوگنددورف - کریستوفروس»*

کلیدواژه‌ها: مدرسه کریستوفروس؛ تربیت تیزهوش؛ فعالیتهای آموزشگاهی؛ کلاس خاص؛ آلمان فدرال.

مقاله گزارشی است از وضعیت طرح مدرسه «کریستوفروس» در «برانشویگ» در مقطع دبیرستان، که براساس این طرح که سه سال از اجرای آن در زمان ارائه گزارش، گذشته بوده است، و در مورد آموزش ویژه جوانان تیزهوش بالاتر از حد متوسط در یک درس خاص، بحث می‌کند. همین‌طور به طور فشرده چارچوب مهمترین تدابیر تربیتی مطرح می‌گردد.

* Gardyan, Hans-Joachim (۱۹۸۴). *Spitzenbegabtenfoerderung an der Jugenddorf-Christophorusschule Braunschweig. Ein Situationsbericht.* (The Jugenddorf-Christophorusschule in Braunschweig and the education of the highly gifted.) In: Labyrinth, ۷.Jg., H. ۱۵, S. ۳-۴.

○ ○ ○

○ اصلاح مدرسه و جامعه شوروی ۱۹۶۸-۱۹۸۵، تمایز در تعلیم و تربیت عمومی مدارس به عنوان مشکل خط‌مشی تربیتی در اتحاد شوروی سابق*

کلیدواژه‌ها: خط‌مشی تربیتی؛ برنامه‌ها؛ تمایز؛ تربیت تیزهوش؛ دانش‌آموز المپیادی؛ فعالیتهای آموزشی؛ اصلاح مدرسه؛ نظام تربیتی؛ مدرسه خاص؛ شوروی سابق.

مؤلف در چارچوب ارائه تصویری از گسترش تمایز در نظام آموزش عمومی شوروی (سابق) از سال ۱۹۸۵ تا ۱۹۶۸ (فصل اول کتاب)، به شکل مختصری این گونه تدابیر، همانند مدارس خاص؛ و گروههای آموزشی فوق‌برنامه و المپیادها برای دانش‌آموزان مستعد را معرفی کرده و به بحث درباره مسایل مدارس عمومی و مدارس خاص تیزهوشان می‌پردازد.

* Glowka, Detlef (۱۹۷۰). *Schulreform und Gesellschaft in der Sowjetunion ۱۹۸۵-۱۹۶۸ Die Differenzierung der allgemeinbildenden Schule als Problem der sowjetischen Bildungspolitik.* (Schoolreform and society in the Soviet Union ۱۹۸۵-۱۹۶۸. The setting of schools offering general education as a problem of Soviet education policy.) Stuttgart: Klett, ۲۲۷ S.

○ ○ ○

○ نظام تربیتی شوروی (سابق) در منزلگاه جدید؟*

کلیدواژه‌ها: تمایز؛ نخبه‌پروری؛ درس انتخابی؛ تربیت تیزهوش؛ مدرسه متوسطه؛ نظام آموزشی؛ کلاس خاص؛ مدرسه خاص؛ شوروی (سابق). نویسنده در چارچوب توصیف نظام آموزش شوروی (سابق) پس از اصلاحات سال ۱۹۵۸، تدابیر مرتبط با خط‌مشی‌های تربیتی جهت تمایز بیشتر، «مدرسه کل» (Einheitsschule) را مطرح نموده و معتقد است با اضافه کردن ساعات اختیاری و تأسیس مدارس خاص و تشکیل کلاسهای ویژه نمی‌توان از نهادینه شدن «نخبه‌پروری» در این کشور صحبت نمود.

* Glowka, Detlef (۱۹۶۷). *Das sowjetische Schulwesen am Beginn einer neuen Etappe?* (Soviet school system at the beginning of a new step?) In: Neue Sammlung, ۷. Jg., H. ۳, S. ۲۰۳-۲۲۲.

○ ○ ○

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی